

Oktay Kaynak

1949 yılında, Zara'da doğdu. 1966 yılında, İstanbul Teknik Üniversitesi İnşaat Fakültesi'ne girdi. *BirGün* gazetesi ve *Herkese Bilim Teknoloji (HBT)* dergisinin bilim yazarıdır.

Antropoloji ve insan evrimi konusundaki tezlerini yurtdışında; EAA 18th CONGRESS, Ankara, 2012; GRC, Stonhill College Easton MA, USA, 2013; EAA 19th CONGRESS, Lomonosov State, Moscow, Russia, 2014; The Royal Society, London, 2015; 3rd AICSSH, Saint Annie's College, Oxford, 2017; SSHB & ICPA, Loughborough, UK, 2017; CAROLINAS, UNC Charlotte, 2018; EAA 21th CONGRESS. DENMARK, 2018; 15th ICPA, Oregon, USA, 2022; 16th ICPA, UMS, Malaysia, 2023 sunmuştur. Tezlerini ayrıca yurtiçinde de; Akdeniz, Hacettepe, Ankara, Cumhuriyet, 9 Eylül, Ege, İYTE üniversitelerinde sunmuştur.

Bir memeli embriyosunun, diğer bir memelinin rahminde gelişebileceği teorisini ortaya atan ve bu teoriyi insan evrimine uygulayan bilim insanıdır.

Yusuf Nazım

1962'de, Hanak-Ardahan'da doğdu. İlk ve ortaöğrenimini Çukurova ve Ardahan'da tamamladı. 1984'te, Hacettepe Üniversitesi Elektronik Mühendisliği Bölümü'nü bitirdikten sonra bilişim sektöründe çalıştı.

1992-99 arasında; *Özgür Gündem*, *Özgür Ülke*, *Emek*, *Evensel* gazeteleriyle; *Gerçek* ve *Evensel Kültür* dergilerinde yazı, öykü ve denemeleri yayımladı. 2007'de, Hayat TV'nin kurucuları arasında yer aldı.

Radikal, *Cumhuriyet*, *Evensel*, *Özgür Gündem* ve *BirGün* gazeteleriyle; T24 ve bianet platformlarında yazıları; *Evensel Kültür* ve *İnsancıl Kültür Sanat* dergilerinde öykü ve denemeleri yayımlandı. *Düşümdeki Uçurtma* belgeselinin genel koordinatörlüğünü yaptı.

Kızak (2012) ve *Leyla'yı Beklerken* (2012) adlı öykü kitaplarının yazarıdır. Halen T24 yazarıdır.

İzmir Büyükşehir Belediyesi Yayınları 21 · Edebiyat

Aklın Ayak İzleri

Oktay Kaynak, Yusuf Nazım

İzmir Büyükşehir Belediyesi Yayınları

Genel Yayın Yönetmeni

Raşit Çavaş

Editör

Ertekin Akpınar

Kurumsal Kitap Tasarımı

Ömer Durmaz

Grafik Uygulama

Selin Öztekin

Dario Moreno Sokak, 15

Konak – İzmir

izbbyayinlari@izelman.com.tr

Yayıncı Sertifika No: 47904

© İzmir Büyükşehir Belediyesi Yayınları / **İzelman AŞ**

Baskı ve Cilt: İmaj Basım Yayın Reklamcılık ve Tic. Ltd. Şti.
Karacaoğlan Mah. 6167 Sok. No: 44/A Işıkkent-Bornova/İzmir
Tel: 0232 4722960 – Faks: 0232 4722935
Sertifika No: 47192

1. Baskı

Ocak 2024

ISBN 978-625-6793-13-2

Bu kitabın bütün hakları İzmir Büyükşehir Belediyesi Yayınları'na aittir. Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılarının dışında yayıncının izni olmaksızın kitabın tamamı ya da bir kısmı hiçbir yolla çoğaltılamaz, dağıtılamaz ve yeniden elde edilmek üzere saklanamaz.

İzmir Büyükşehir Belediyesi Yayınları, **İzelman AŞ**'nin bir markasıdır.

Bir Devrimcinin Romanı

Aklın Ayak İzleri

—

OKTAY KAYNAK

YUSUF NAZIM

İÇİNDEKİLER

Ön Not	9
Birinci Kitap Hakkında	11
I. Bölüm	
İsyan	15
Hint Horozunun Ölümü	17
Atıf Denen Bir Adam	32
Duruşları Sert Adamlar	41
Çay Kaşığı Hırsızları	59
Çingenenin Gözleri	85
Âşıklar İskeleyi	106
Boklu Çamaşırılar Koşuşu	125
Çıplak Ruhların Dansı	170
Kapağı Aşk Romanlı Kitaplar	189
İnsan Analı Cıvcıvler	210
II. Bölüm	
Eşik	239
İçgüdü	241
Ormanın Şarkısı	250
Doğum	267

Ön Not

Üç kitaplık bu seri, başlı başına ne bir bilim öyküsü ne de fantastik bir hikâye olarak adlandırılabilir. Diğer yandan bu, bir dönem romanı da değildir. Buna karşılık eserin, insan evrimine ilişkin yeni bir tezi anlattığı açıktır. Bu tezi anlatırken, bilim gerçekliğinin yanı sıra onunla bağlantılı fantastik öykülere yer vermekte, bunu yaparken yer yer çağdaş ve güncel bir tarihin içinde yol almaktadır. İşte bu yönleriyle kitap serisi, aynı zamanda hem bir bilim öyküsü, hem fantastik hikâyelerin yer aldığı bir roman, hem de bir dönem anlatısı olarak da görülebilir.

Birinci Kitap Hakkında

Gözlenebilir çapı, 93 milyar ışık yılı olan bir evrendeyiz. Hubble Teleskopu Ultra-Derin Alan görüntüleri tahminen bize, içinde 100 milyar gökadanın (galaksi) bulunduğu bir boşluğu işaret etmekte. Bugünün bilimsel hesaplarıyla sayısı 10 milyar kere trilyonla, 1 trilyon tane trilyon arasında yıldız ev sahipliği yapan düş gücünün ötesinde bir evren. Dünya, Samanyolu Galaksisi içindeki 200 milyar yıldızdan yalnızca biri olan Güneş'in etrafında dönerek yaşamaya devam etmekte. Güneş, evrendeki ortalama 100 milyar kere trilyon yıldızdan yalnızca biri... Bu denli muazzam bir boşlukta, ihmal edilebilecek kadar bir yer kaplayan Dünya'mızda, varlığını Güneş'e borçlu olan canlı sayısı ne kadardır? Bilinen 1 milyon 200 bin ökar-yot'u* saymazsak, bu sayı on binlerle, yüz binlerle ifade edilebilir. Dünya, 953 bin 434 tür hayvan, 215 bin 644 tür bitki; geri kalanı da mantarlar, kromistler ve protozoalar olmak üzere toplam 1 milyon 233 bin 570 adet canlıya ev sahipliği yapmakta. Üstelik bu kadar canlının 6,1 katı da henüz keşfedilmeyi beklemektedir.

İşte böylesi olağanüstü karmaşık bir evrende, göz kamaştırıcı canlılığın yaratıcısı uzun bir zamandan söz ediyoruz. 4,5 milyar yaşında bir yerküre. Bu yerküre üzerindeki canlılar âleminin özeti. Kıyasıya bir değişim, dönüşüm; birbirini izleyen yıkım, yenilenme; akıllara durgunluk veren bir var olma mücadelesiyle buna eşlik eden hayatta kalma savaşıdır. İlk amino asitlerin oluşmasını takiben

* Hücre zarı içinde yaşayan, zarlı organellere sahip mikroorganizmalar.

modern hücrelerin atası olan koesarvatların oluşması, bundan 3,5 milyar yıl önce ilk hücrenin ortaya çıkmasıyla başka ve yeni bir evreye sıçradığının ifadesi. Seyreltilmiş sıcak çorba kıvamındaki okyanuslarda oluşan ilk yaşam belirtileri ya da yarı-yaşam süreçlerinin, çok hücreli canlıların ortaya çıkmasından itibaren devam eden bu var olma edimi milyonlarca, on milyonlarca yıl kesintisiz süregelmekte.

Bu kitap, böylesine karmaşık bir evrende, onun mini minnacık bir parçası; Dünya üzerindeki bir yaşama odaklanmayı amaçlamakta. Hayvan, bitki ya da mantar olarak değerlendirilemeyecek ilk tek hücreli protistlerden başlayarak, çok hücrelilere, balıklara; balıklardan memelilere, onlardan ilkel primatlara, şempanzelere ve nihayet ilk insanımsıların; hominilerin ortaya çıkmasını sağlayan milyonlarca yıllık evrim sürecinin son halkalarından birine, insana odaklanan bir hikâye...

Öyle bir insan ki, kendi varoluş evreninde, dört ayak üzerinden iki ayaklılığa dönüşmek suretiyle yaşayacağı diyalektik bir sıçrama; buna eşlik eden çok özel ve istisna bir evrim süreci; bu sürecin sonunda kendini gösteren benzersiz bir zekâ... Öyle bir zekâ ki, ona sahip olmakla ortaya çıkan, kendini ve içinde yaşadığı gezegeni yok etme potansiyeline de sahip yepyeni bir canlı türü...

Öyküsü, 18 milyon yıl önce ağaçların yüksek tepelerinde yaşamını sürdüren dört ayaklı primatların, bundan yedi milyon yıl öncesinde, Orta/Doğu Afrika'da başlayan yolculuğu. Yağmur ormanlarının kanopilerinde yaşamını sürdüren bu memelilerin, Doğu Afrika'daki büyük tektonik hareketler, depremler, volkanik püskürmelerden kaynaklı oluşan Rift Vadisi'nde, zamanla kendi doğal yaşam alanlarından koparak ağaçlardan inmeleri; kimi primat kolonilerinin beslenme ihtiyaçlarını daha çok sudan sağlamaya başlamalarıyla oluşan antropolojik bir öykü.

4-5 milyon yıllık yarı su, yarı karasal yaşamla birlikte iki ayak üzerinde yürümeye yönelen bazı primat türlerinin, zamanla embriyolarının da bu değişime ayak uydurmasıyla rahim içinde 180 derecelik takla atması, buna koşut olarak beynin büyümesi ve zamanla akıllı, zeki, daha zeki ve korkunç zeki bir türe dönüşmesi...

Sonunda, içine doğduğu gezegene meydan okuyan; doğaya ve diğer canlılara karşı acımasız bir üstünlük sağlayan bu yeni türün, yeri geldiğinde nasıl durdurulması güç bir yok ediciye dönüştüğünün dramatik hikâyesidir anlatılan.

Birinci kitap, iki ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm, 20. yüzyılın çağdaş dünyasına ait. Bir çocuğun, küçük yaşlardan başlayarak canlıların üreme yöntemlerine olan sıra dışı merakının yolculuğu bu. Üniversite yıllarında kendini, dünyayı çalkalayan bir isyan ateşinin içinde bulan gencin, ülkesindeki başkaldırının liderleri Deniz Gezmiş ve arkadaşlarıyla olan ilişkileri; öfke, itiraz ve isyanla geçen sert yılların ardından düştüğü cezaevi; burada yıldızlara ulaşmak üzere Mahir Çayan'la girdikleri firar tüneli; uzun cezaevi yaşamında, insan evrimiyle ilgili vardığı şaşırtıcı, sezgisel sonuçlar... Oktay Kaynak öznelliğinde anlatılan hikâyelerde, zaman zaman onun çocukluğuna olan geri dönüşler, cezaevi koşullarında yaptığı deneyler, iç düşünceler, rüyalar, insan evrimine ilişkin tutkulu merak, akıl yorma ve araştırma çabaları bu sezgiselliğin ipuçlarını oluşturmakta.

İkinci bölümse, 18 milyon yıl önce, Afrika'daki tropikal ormanların kanopilerinde yaşayan insan öncesi dört ayaklı primatların dünyasında geçmekte.

I. BÖLÜM

İsyan

*Türkiye, Avrasya
20. Yüzyıl*

Hint Horozunun Ölümü

Komşunun çirkin sesli horozunun yeri göğü inleten ötüşüyle uyandı. Kırmızı patiska kaplı yün yorganın altından küçücük gözlerini kırptı. Mübarek, kurulmuş saat gibiydi. Tanyeri ağardığında şaşmaz bir biçimde öter, onun tekmil vermişçesine uzun uzun bağırma larını mahallenin diğer horozları izlerdi. Sonrası çok sesli bir koro gibiydi, uyumak ne mümkündü...

Uyandığında, her zaman yaptığı gibi başını yorgandan dışarı çıkardı, elleriyle yüzünü yokladı. Parmakları sol kaşının üzerinde gezindi; bir, iki, üç diye saydı; yerindelerdi. Sonra burnunun sol yanındaki diğer ikisini buldu, ardından sağındaki bir diğerini. En büyük olanları en sona bırakmak alışkanlığıydı; parmakları, sağ yanağında yavaşça dolaştı, oradaki iki siyah beni usul usul okşadı. Birden, annesinin evde olmadığını anımsadı. Yataktan fırlayarak mutfağa koştu. Öyle ya, dün akşamki kavgayı unutmamıştı. Baba evindeki konfora alışmış olan Nazime'nin istekleri bitmek bilmiyordu. Yine terlikti, elbiseydi, ayakkabıydı derken açmış çenesini, bir daha da kapatmak bilmemişti. Onun vırvırından bir kez daha illallah demişti babası. Atıf'ın yokluğunu da fırsat bilerek iki fiske vurmaya yeltenince de çocuklarını kap tığı gibi kardeşi Atıf'ın evine kaçmıştı. Hoş, ona her zaman kol kanat geren kardeşi yine mahpustaydı ama olsun, yine de onun, kocasıyla kavga ettiği zamanlardaki en güvenilir sığınağıydı bu ev. Atıf'ın evi, öyle ufak tefek bir şey değildi; içinde değirmeni, türlü meyve ağaçları, büyükçe bir konağın da bulunduğu, baba ya-

digârı kocaman bir çiftlikti. Dayısı olmadığı zamanlarda Oktay için, çocukluk anılarını büyüttüğü eğlenceli bir mekândı burası. Ağaçlarında sapanla kuş kovaladığı, bir zamanlar kendi babasının da yamak olarak çalıştığı, değirmeninde oyunlar oynadığı, horozları, kazları ve tavuklarıyla oyalanmaktan zevk aldığı renkli bir oyun bahçesi. Özellikle dut ve kiraz ağaçlarının meyvelerine doyum olmazdı. Atıf cezaevindeyken çiftlik kendilerine kalır, Oktay bu çiftlikte gününü gün ederek geçirirdi. Babasıysa, Atıf ister hapiste olsun, ister dışarıda çiftliğin semtine bile uğramazdı.

Annesi, kardeşlerini alıp baba evine gittiğinde, Oktay'ın payına, Karayolları binasının karşısındaki bu iki katlı evde, baba-oğul birlikte yaşamak düşerdi. Beş kız kardeşin hiçbirinden ona hayır yoktu. Suzan Ablası zaten evliydi, diğer kız kardeşlerininse kimi el kadar çocuk, kimi yatılı okulda öğrenciydi. Dışarıda horoz sesleri azalmıştı.

“Seneye ortaokul son sınıfta olacaksınız, karnınız aç gelmeyin” diye tembihleyen öğretmenin sözüne uyma gayretinde, son lokmasını da atıştırarak kalktı. Dışarıdan, evin önüne yanaşan dizel aracın motor sesini işittiğinde, kalan ekmeğini sepetine koymuştu bile. Aşağıdan, “Oktay, evladım kalktın mı?” diyen babasının sesiyle düşüncelerinden sıyrıldı.

“Kalktım baba, karnımı da doyurdum.”

“Çıkacağım, haydi seni de bırakayım.”

* * *

Oktay, Şoför Hulusi'nin, her fırsatta övmekten geri durmadığı tek oğluydu. En büyük hayali, büyüyünce onun general olmasıydı. Bu yüzden çevresine sık sık ondan söz eder, oğluyla pek gururlanırdı.

O bahar nasıl olduysa, bir resim tutkusudur başladı Oktay'da. Hafta geçmedi ki resim defteri parası istemesin babasından. Babası bir gün sordu, “Oğlum nedir bu durmadan resim defteri işi?”

“Baba ne yapayım, okulda durmadan resim yaptırıyorlar.”

“Yeni icat mı çıktı şimdi?”

“Öğretmenimiz, ikinci sınıfta daha çok resim yaptırıyor baba.”

Başını sallamakla yetinen babası, sonraki günlerde Oktay'ı parasız bırakmadı. Kendi okuyamamıştı ya, hiç değil oğlu okusundu.

Karayolları'nın karşısında, inşaatı tam bitmemiş evin zemin katındaki odası Oktay'ın boş zamanlarının oyun alanıydı. Sıkça girip çıktığı, bu kullanılmayan odanın sıvasız, badanasız duvarında açılan deliğin kimse farkında bile olmadığı.

Duvardaki delik, Oktay'ın gizli kasasıydı. Burada biriken paralarsa, babasından habersiz almayı düşündüğü Hint horozuyla tavuğa yatıracağı sermayesiydi.

Oldum olası, ilçedeki horoz dövüşlerine meraklıydı. Yöre, Hint horozu dövüşleriyle ünlüydü. Çevre ilçelerden en dövüşken Hint horozlarının katıldığı bu yarışmalarda hayvanlar, ölümüne kavga ederlerdi. Çoğu zaman dövüşe tutuşan horozlardan biri yenilgiyi kabullenip kaçar, böylece diğeri galibiyetini ilan ederdi. Bazen iki rakip dişli çıkar, hiçbiri pes etmezdi. Böyle durumlarda zavallı hayvanların boyunları, ibikleri, gagaları kanlar içinde kalır, dövüşmekten ve yorgunluktan perişan ve helâk olurlardı. Oktay, o bacaksız haliyle hiçbir horoz döğüşü müsabakasını kaçırmazdı. İzlediği dövüşlerde bir taraftan yana olur, tuttuğu horozun kazanması için bağırıp çağırır, kendisininmiş gibi onu cesaretlendirmeye çalışırdı.

Kasadaki defter kalem sermayesi yeterince birikince gitti, iri bir Hint horozu satın aldı. Parlak kırmızı renkli hayvan, oldukça uzun boyunlu, dik başlı, kütüğe benzer bacak kasları olan bir horozdu. Hint horozundan, Zara'nın en güçlü, en dövüşken horozlarını yetiştirecek döllere alacaktı.

Hint horozları kavgacılıklarıyla ünlü, pahalı hayvanlardı. Oktay'ın yok canıyla acar bir Hint horozu alması mümkün değildi. Defter kalem parasından oluşan sermayesiye bu iş için çok yetersizdi. Bu yüzden, buna başka bir çözüm yolu bulmuştu. Daha önceki dövüşlerde gagası düşerek ıskartaya çıkmış, dövüşemeyen bir horozu ucuzca kapatmıştı. Az cin fikirli değildi hani. Ona iyi bakacak, besleyecek, ilave besinler verecek, gagası da zamanla uzayacaktı. Küçük aklıyla böyle düşünüyordu.

Karayolları'ndaki çalışanların, Şoför Hulusi'nin, büyüyünce general olacak dediği bu ufak tefek, çelimsiz oğluna ayrı bir sempatileri vardı. Oktay, onlardan aldığı demir tellerden oldukça gösterişli bir kafes yaptı. Ancak, bu horozun ötmemesi gerekiyordu. Horozun ötmemesi demek, olur olmaz zamanda ortalığın ayağa kalkması demektir. Ortalık neyse de Şoför Hulusi'nin ayağa kalkmaması önemliydi. Allah korusun, defter paralarının akıbetinin ortaya çıkması isten

bile olmazdı. Aklına gelen parlak fikri hemen uyguladı; kafesin yüksekliğini düşük tutmaya karar verdi. Horozların öterken başlarını bir miktar yukarı kaldırdığını gözlemlemişti. Ölçüp biçerek ince bir hesap yaptı, kafesin yüksekliğini horozun normal duruşuna yetecek, ancak başını kaldırmak istediğinde ise ona engel olacak biçimde ayarladı. Horoz öteceği zaman başını her dikleştirdiğinde, kafası, kafesin tavanına çarpıyor, neye uğradığını şaşırarak sesini yutuyor, gerisin geri yere çöküyordu. Her ötme girişimi aynı biçimde başarısızlıkla sonuçlanıyordu. Böylece horoz, Oktay'ın bu dâhiyane ama acımasız buluşu sayesinde kafesteyken bir daha ötemez oldu.

Zara'daki Kör Yaver'in kapısından içeri süzülürken, adam sandalyesinde uyukluyordu. Kapının gıcirtısına uyandığında Oktay, "75 kuruşluk fındık içi, 25 kuruşluk kara üzüm istiyorum" dedi. Adam, gözlüğünün üstünden, içeri giren çocuğu tek gözüyle şöyle bir süzdü. Onu, yanında Şoför Hulusi olmadan ilk kez görüyordu. İstediklerini verdi.

Oktay eve geldiğinde, fındık ve üzümleri birbirine karıştırarak bir güzel ezdi, hamur haline getirdi. Bu hamurdan küçük küçük yuvarlak toplar yaptı. Sonra da Hint horozunun kırık gagasını açarak, ağzının içine birer birer yuvarladı. Horoz, önce tereddüt etti, ağzındaki bu yabancı cismi bir süre bekletti. Ne var ki, küçük parmakların iteleyip kakalaması sonucunda yutmak zorunda kaldı. Bir, iki, üç, bu böyle devam etti. Evet, oluyordu! Birkaç denemenin ardından horoz bu minik topları sevdi, ona uzatılan her leziz lokmayı, afiyetle mideye indirdi.

Artık, bir ayağı Kör Yaver'in dükkânından eksik olmuyordu. Bu duruma şaşırmış olan adam bir defasında, "Baban sana ne güzel bakıyor" deyişine, muzip bir gülümseyişle karşılık verdi.

Artık antrenman zamanı gelmişti. Gitti sırf bu amaçla kullanmak üzere, başka bir dövüşçü horoz daha satın aldı. Yukarıdan aşağı sarı çizgileri olan, melez bir çal horozdu bu. Kırık gagalı, saf kan Hint horozunu, kümesteki kafesinde, babasından köşe bucak saklamaya devam ediyordu. Diğerlerine gelince, onlar tümüyle legaldi. İstedikleri gibi dışarıda, bahçede yemleniyor, babasının gözü önünde serbestçe dolaşabiliyorlardı.

Melez horozlara, yörede Çal horoz denirdi. Oktay, cumartesi günleri Çal horozu, ayağından iple bağlayarak mahallede gezdirmeye başladı. Mahalledeki akbunlara, yeni sürülmüş bahçelere götürdü, buralarda eşelenerek yemlenmesini sağladı. Bunu yaparken sol elinde

uzun bir sopa taşıyordu. Bu sopa onun vazgeçilmez bir eğitim aracı, rakip horozlara karşı kullandığı en gözde silahıydı. Onsuz olmazdı. Akbunların üzerinde, elindeki Çal horozla didişen diğer horozları, bununla iteliyor, dürtüklüyor, yere düşürüyordu. Diğer horozların durumu anlaması ne mümkün! Zavallılar, kâh Çal horozun gagaları, kâh sopa darbeleri arasında durumu anlayamıyor, yere düşüyor, kendilerini Çal horozun yıktığını sanarak, pes edip kaçıyorlardı. Böylece, bir süre sonra Çal horoz rakipsiz kaldı. Mahallenin horozları, sanki hafızasına kazınmışçasına, nerede onu görürlerse tabanları yağlıyorlardı...

Tabii ki her şey, tereyağından kıl çekercesine kolay yürümedi. Çal horozu gezdirirken diğer horozları dövdüren Oktay'a, yer yer mahallede kızanlar, köpürenler oldu. "Yazık değil mi, horozları dövdürüyorsun?" diyenler, "Horozumu perişan ettin" diye bağırانlar, eline geçirdiği sopayla kovalayanlar... Bunların hiçbirine pabuç bırakmayan Oktay, ufacık canıyla yemedi bunlara yedirdi, içmedi içirdi, hayvanlara gözü gibi baktı. Özellikle Hint horozuna...

Bu arada resim öğretmeni yeni resimler yaptırmaya devam ediyordu. Doğal olarak Oktay da sık sık babasıyla yüz göz oluyor; resim diyor, defter diyor, fırça diyor, her seferinde babasından üç beş kuruş koparıyordu.

Böyle böyle Oktay, babasından aldığı paraları Kör Yaver'e taşımaya devam etti. Mısırla beslenen Çal horoz zamanla iyiden iyiye semirdi, güçlendi, irileşti. Diğerleri onun semtine bile yaklaşamaz oldu.

Babasından özenle saklamaya devam ettiği Hint horozuna gelince. Kör Yaver'in fındık ve kara üzümleri ona hayli yaramıştı. Boynu daha da kalınlaştı, kanatları parladı, omuzlarındaki tüyler kabardı, bacakları güçlendi. Oktay, onu kucağına almakta bile zorlanıyordu. Çal horoz, üzerinde denenilen antrenmanların da etkisiyle heybetli bir hal aldı. Eli sopalı sahibinin yanında özgüveni adeta tavan yapmıştı. Hele bir yanına yaklaşmaya teşebbüs eden horoz olsun... Bırak yaklaşmayı, uzaktan da olsa yan bakıp sesini çıkarmaya görsün... Affetmiyor, üzerine haydut gibi çullanıyordu. Böyle durumlarda Oktay, konu komşunun öfkeli, kızgın bakışlarının arasında, "haydutluk yapma!" diye çıkışmayı ihmal etmiyordu ona. Bu öylesine sık tekrarlanır olmuştu ki, haydut aşağı, haydut yukarı, derken sonunda hayvanın adı Haydut olarak kaldı.

Günler aynı heyecanla birbirini kovaladı durdu. Oktay, ara sıra içinden, ya gagası büyümezse, diye bir korkunun depreştiğini hissetti. Öyle ya ondan dölleyeceği yavruların gagası olmazsa, ne yapardı? Bütün emekleri boşa giderdi. Derken iri sarı yapraklarını henüz dökmemiş, her mevsim parmak kadar meyvelerini onlardan esirgemeyen bahçedeki dut ağacının gölgesinde onu hayli sevindiren bir şey oldu. Neredeyse kendi yarı gövdesi iriliğindeki Haydut'un tüylerini tararken, gagasının büyüdüğünü fark etti. Kırık gagasının ucundan, aşağı doğru bir kancayı andırırçasına sarkan, sedef gibi parlak sivri bir çıkıntı oluşmuştu. Gözlerinin içinde binlerce ışık yandı, söndü, sevinç çığlıkları attı.

O gün neşesine diyecek yoktu. İçi içine sığmadı, mahallede sevincinden havalarda uçarcasına dolaştı durdu. Her şey iyiydi, güzeldi de Haydut'tan dölleyeceği Hint tavuğu hâlâ ortalıkta yoktu. Üstelik bu durum öyle resim defteri, fırça, boya kalemi parasıyla da olacak iş değildi. Çaresiz boynunu büktü, babasına gitti. Yalvar yakar oldu; okul dedi, karne dedi, altından girdi, üstünden çıktı, sonunda onu ikna etmeyi başardı.

O akşam babasıyla eve döndüğünde, yürüyüşünde bir kralın gösterişli adımları, gözlerindeyse son anda kazanılmış bir zaferin sevinç çığlıkları vardı. Koltuğunun altında simsiyah, parlak tüylü, Zara'nın en iyi Hint tavuğunu taşıyordu...

* * *

O sene kış erken bastırmıştı. Karayolları'nda şoför olan babasının emrinde bir kamyon, dört de amele vardı. Hulusi ve işçiler, Zara-Su-şehri arasındaki misafirhanede kalmakta, Kurbağalı Dere'de yol bakımı yapmaktaydılar.

Şoför Hulusi elindeki kâğıt parçasına baktığında, dondu kaldı. Kendini Yağdonduran'ın en şiddetli tipisine yakalanmış, umutlarının üzerine Zara'nın en yüksek karı yağmış gibi hissetti. Elini uzattı, üzerindeki onca kara yağmen, boynundan aşağı boncuk boncuk süzülen teri sildi. İki ağır gülle gibi ağırlaşan gözlerini yavaşça kaldırdı. Sömestreyi okuldan çok, horozların ve tavukların âleminde geçiren oğlunun yüzüne acı acı baktı. Oktay karneyi babasına uzattığında